

rosa vera

UNA APORTACIÓ A LA HISTÒRIA DEL GRAVAT MODERN A CATALUNYA

COLLECCIÓ DE GRAVATS CONTEMPORANIS
VOLUM I. TOM 1
NOTES

Dona amb nen. Dibuix de JOAQUIM SUNYER. 1952. (v.nota 19)

COLLECCIÓ DE GRAVATS CONTEMPORANIS
VOLUM I. TOM I
NOTES

il·lustra les paraules. Això, però, no és pas així. El fet que el gravat sigui a la contraportada posterior és senzillament per comoditat a l'hora d'estampar-lo i per raons d'estètica. Si estigués estampat a la contraportada anterior, la pisada es veuria per l'altre costat i molestaria la lectura de la portada. En canvi al darrer full del plec no hi ha res escrit i el gravat pren més importància. En obrir el plec, és allò que primer es veu i que capta més l'atenció.

- (18) Com veurem en analitzar les proves del Gravat 10 de JOSEP AMAT, hi ha cinc estampes fora de la col·lecció -però incloses en aquest tom- que sí tenen el segell estampat al dors i són les úniques que el porten.
- (19) Uns anys més tard, el 1952, JOAQUIM SUNYER desenvoluparia el tema d'aquest dibuix modificant alguns aspectes. L'obra porta per títol Dona amb nen i es tracta d'un dibuix aquarellat de 26 x 21 que pertany a la Col·lecció MARIA GIRONA, ALBERT RÀFOLS. (vegi's fotocòpia a la pàgina anterior)
- (20) Si la signatura és la mateixa que la del plec definitiu -que hem reproduït en el seu moment- posarem en el seu lloc el número al qual correspon el gravat per evitar repetir-la cada vegada. Així doncs, l.l., a.i.d. vol dir que la signatura és la mateixa que la del Gravat 1 i que va escrita en llapis a l'angle inferior dret. En cas que no sigui la mateixa, ja ho farem constar.
- (21) Aquestes cinc proves estan dins d'un plec de paper on hi diu: Pendiente aclaración. Lote 5 grabados (Amat) hallados en la Colección de Grabados Contemporaneos Rosa Vera sin corresponder a ninguna de la obras que integran dicha colección.

COLLECCIÓ DE GRAVATS CONTEMPORANIS

ANÀLISI DE LES ILLUSTRACIONS

VOLUM I. TOM 2

GRAVAT 13

I: E.C.RICART amb comentari de MARIÀ MANENT.

II: Veremadores.

III: dues dones amb sengles cistells plens de raïm. Una porta un mocador al cap i l'altra al coll.

IV: burí.

V: pl: 226 x 171 , ps: 224 x 165.

VI: coure niquelat i envernissat, amb vàries aspes que cancel·len tota la planxa (1)

VII: J. Ricart Marià Manent

IX: aquest burí de RICART és un burí de traç suau i poc insistit de factura. RICART volia fer una punta seca però JAUME PLA li va dir que de puntes seques en feia tothom i que millor seria fer un burí, donada la seva habilitat amb l'eina. Però la veritat és que RICART va trobar molt diferent el tacte del coure, dur i relliscós, comparat amb la suavitat i la flonjor de la fusta. La primera prova d'estat mostra un burí amb moltes rebaves, que sembla més una punta seca que no pas un burí. La següent prova, però, la va esbarbar i -tot i que mostra més la qualitat de l'eina- és més fluixa i monòtona, sense qualitats tonals. El text de MARIÀ MANENT és un poema que consta de dos quartets que rimen 1-3 i 2-4 el primer i 1-4, 2-3 el segon. En aquest comentari es fa referència a les veremadores, a llur juvenesa i als atributs de la vinya. El títol és el mateix que el del gravat, Veremadores. MARIÀ MANENT va conèixer JAUME PLA cap als anys 40, a casa de CARLES RIBA, però la proposta de participar en LA ROSA VERA com a escriptor li va fer VÍCTOR M^e D'IMBERT. Tampoc va ser ell qui va triar el gravador, sinó que li va venir donat. De tota manera amb RICART es coneixien i eren amics.

GRAVAT 14

I: PERE PRUNA amb comentari de SEBASTIÀ SÁNCHEZ JUAN.

II: Èxtasis.

III: un home barbut, situat de front però amb el cap de perfil, té al seu davant una noia nua que se'l guaita.

IV: aiguafort.

V: pl: 240 x 140 , ps: 235 x 135.

VI: coure niquelat, amb l'aspa de cancel·lació de cap a cap de la planxa.

VII: *Pruna.*

Sebastià Sánchez Juan

IX: l'aiguafort té més d'una menjada i està treballat amb traços curts que s'entrecreuen: n'hi ha de rectes, de corbats i també de formes irregulars. Aquesta fou l'única vegada que PERE PRUNA col·laborà a Les Edicions (2). El text que ilustra el gravat porta per títol Èxtasi de l'existent en trobar-se creador de la pròpia essència. Es tracta d'un poema compost per dos quartets que rimen els versos imparells i els parells. És com una alegoria de l'home que porta l'ànima dintre seu com un reflex de Déu, i l'ànima, en aquest cas, és la noia.

GRAVAT 15

I: JOSEP Me MALLOL SUAZO amb comentari de ROSSEND LLATES.

II: Nu.

III: tors d'una noia nua amb una peça de roba que li embolcalla la cintura.

IV: punta seca i tocs de ruleta (3).

V: pl: 250 x 188 , ps: 245 x 164.

VII: *manuscrits Rossend Llates*

IX: és una punta seca de contrastos forts entre els negres intensos i vellutats del cabell o la peça de roba i la delicadesa del cos, treballat amb una factura trencada i trèmula seguint la manera de dibuixar i de fer pròpies de MALLOL SUAZO.

ROSENDE LLATES escrigué un poema de dues estrofes, un quartet i un quintet, per glossar aquest gravat. Les estrofes rimen 1-4, 2-3 i 1-3-5 , 2-4 i conformen el poema titulat El somni d'Adam, un somni que pren forma d'Eva en el nu representat pel gravador.

Aquesta fou l'única vegada que ROSSEND LLATES participava en LA ROSA VERA.

VI: coure niquelat i envernissat, amb l'aspa de cancellació que travessa tota la planxa.

GRAVAT 16

I: JOSEP HURTUNA amb comentari de JOAN SANTAMARIA.

II: Païsatge.

III: per entre uns arbres i al bell mig de l'estampa es divisa un pagès que llaura la terra amb un cavall.

IV: aiguafort i sofre (4).

V: pl: 210 x 163 , ps: 204 x 155.

VI: coure niquelat i envernissat, amb vàries aspes que cancel·len la planxa arreu.

VII: Hortina C. Santamaria

IX: el gravat mostra una zona fosca que envolta tota la planxa on, a més de l'aiguafort, hi pren part una aiguatinta molt suau d'una sola cremada. Al bell mig de l'estampa hi ha una zona clara centrada pel llaurador i un arbre. L'aiguafort, tot i ser fet amb una sola menjada d'àcid, presenta una factura forta i insistent, amb entalles paral·leles que a voltes se sobreposen les unes damunt les altres i a voltes no deixen el seu contacte amb el metall. Sota la firma del gravador hi ha la data en llapis: 50.

El text de JOAN SANTAMÀRIA alludeix als elements del gravat tot parlant del llaurador i la terra, com si el llaurar fos la feina més noble de la pagesia:

La figura que humanitza el nostre paisatge és, doncs, la del pobre pagès que hi llaura. He dit pobre pagès i és la veritat, perquè llaurar amb un ruc o amb una mula fa misèria, cosa de poca llevada...

Amb aquesta obra cloïa la participació d'aquests dos artistes en LA ROSA VERA.

GRAVAT 17

- I: FRANCESC D'A.GALÍ amb comentari de CARLES RIBA.
II: Luxúria i castedat.
III: un minotaure somriu temptadorament a una noia mig nua i amb ales als peus que té el cap d'un unicorn al seu costat. El minotaure porta una poma amagada a la mà.
IV: aiguafort, punta seca i ruleta (5).
V: pl: 285 x 251 , ps: 277 x 245.
VI: coure niquelat i envernissat, amb el senyal de cancel·lació format per una aspa que travessa la planxa de punta a punta.

VII: *f. goli* *Cruta*

IX: la planxa només està bisellada per la dreta i per la part de dalt. La línia que perfila les figures és tota seguida i de la mateixa intensitat. Els blancs s'han aconseguit brunyint el fons, mentre que els negres els dona la ruleta. El text de CARLES RIBA és un sonet que rima 1-4, 2-3 els quartets i 1-2, 3-5 i 4-6 els tercets. El seu títol és Luxúria i castedat (figura de ballet) i en ell, d'una manera poètica i personal, el poeta fa referència a les figures que GALÍ ha fet sorgir del metall:

*Al monstre i al seu laberint
pura, riu i mira la bella.
-Aquí la presó és meravella
per art de l'amor indistint...*

*diria ell. I sota el crin,
ull baix endins, se li esbadella,
flor dels seus fruits, la imatge d'ella;
i en una, torna a cent i a vint.*

*Ella ve del mar i no oblida:
en els seus pits lleugers la vida
cria la terra i crea el jorn;*

*passa, sense haver estat presència,
l'amazona de l'alicorn;
ha estat allí i no li és absència.*

GRAVAT 18

- I: OLEGUER JUNYENT amb comentari de CARLES SOLDEVILA.
II: Mallorquina.
III: asseguda en primer terme hi ha una iaia amb ulleres i un mantell. A la dreta, pengen de la paret diversos estris de cuina: plats, culleres, dos setrills, un

cistell...

IV: aiguafort en bistre.

V: pl: 222 x 163 , ps: 215 x 160.

VI: llautó envernissat. Porta l'aspa de cancel·lació a l'a.s.e. (6)

VII:

Jordi *Carles Soldrila*

IX: la menjada de l'aiguafort és profunda i el traç insistent. El gravador ha jugat amb les trames creuades

en varies direccions per aconseguir els negres més intensos. Hi ha algunes zones que semblen punta seca però es tracta d'entalles d'aiguafort poc netejades i que semblen talment les rebaves de la punta seca.

Examinant detingudament la planxa -però- ens adonem que només hi ha aiguafort i que aquesta veladura que hi ha fou feta expressament. El comentari de CARLES SOLDEVILA per il·lustrar aquesta estampa és una descripció dels elements que hi ha a la cuina així com de l'àvia que hi ha asseguda, tot convertint-la en un símbol de Mallorca: *En la foscor que ens volta guspireja tota la claror de Mallorca.*

Aquesta fou l'única vegada que OLEGUER JUNYENT gravava per a LA ROSA VERA.

GRAVAT 19

I: CARMÉ SERRA amb comentari de JORDI COTS I MONER.

II: Interior.

III: un xicot, una noia i una nena asseguts al voltant d'una taula on hi ha un ram de flors, una cafetera, una gerra per la llet, una fruitera, una sucrera i tres tasses amb llurs plats. Al fons, una vitrina amb una planta.

IV: aiguafort.

V: pl: 224 x 172 , ps: 220 x 165.

VI: coure envernissat, amb l'aspa de cancel·lació a l'a.s. d.(7)

VII:

Carme Serra
sc

Jordi Cots i Moner

IX: és un aiguafort molt fosc i intens però a la vegada transparent de factura per la forma de dirigir el

traç. Les línies es creuen una i altra vegada, cap aquí i cap allà, amunt i avall, de dreta a esquerra i a l'inrevés. Aquest trama que s'ocasiona forma una mena de capa que embolcalla l'atmosfera interna de la sala. Amb aquest aiguafort CARME SERRA guanyà el 1er Premi ROSA VERA l'any 1950.

CARME SERRA es va conèixer amb JAUME PLA a casa de VÍCTOR M^e D'IMBERT, un cop li va ser adjudicat el Premi ROSA VERA. Arran d'una exposició de gravats que

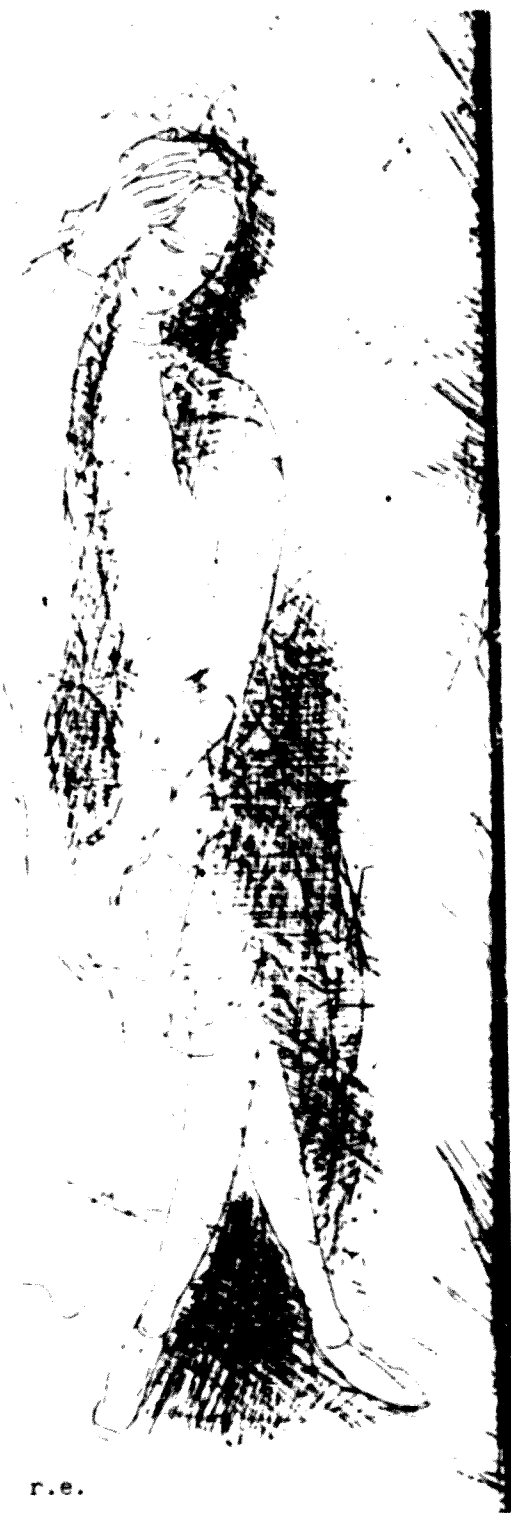
va fer a l'Institut Britànic de Barcelona, es va as-
sabentar de la convocatòria, i van demanar-li que
s'hi presentés. Ella era autodidacta però OLIVÉ BUS-
QUETS, amic i deixeble de PAU ROIG, l'inicià en el
gravat. L'apassionà el medi i va gravar i gravar fins
a omplir una sala d'exposicions. Quant a tècniques,
més o menys les ha provades totes però assegura que
en algunes, com el burí i la manera negra, ha fracas-
sat totalment. L'aiguafort és una de les tècniques
amb la qual s'hi troba millor. Ella mateixa
va escollir JORDI COTS per a comentar la seva obra.
Era un bon amic seu, el coneixia bé i creia que po-
dria profunditzar en el contingut del gravat després
dels contactes personals que varen mantenir.

D'aquesta estampa, CARME SERRA en posseeix l'Exemplar
de Col·laborador C, una altra prova d'extra i una amb
les remarques abans de tallar la planxa, ja que una
de les condicions del Premi era que aquestes no es
tallessin. El tema fou lliure i totalment escollit
per l'artista.

El comentari del gravat s'ha fet aprofitant el fet
que les persones són a taula i, arran d'això, JORDI
COTS explica què fan, què pensen o de què parlen.
Vegem un fragment de l'autògraf d'aquest comentari
que forma part de l'EXEMPLAR ÚNIC que analitzem:

*No em són els a taula, però no preuen la
fruita, ni les tasses, que encara no s'han po-
sat al davant. I els dos pans ara es perdien,
ell amb aquest fet, i sembla que missiu
meu, enlla de tot això, amb un aire
una mica trist, distret, tan quiet. Una*

Tant CARMÉ SERRA com COTS I MONER van participar no-
més en aquesta ocasió en LA ROSA VERA.

r.e.

r.i.

r.i.

Remerques de la prova del gravat de
CARMÉ SERRA, abans de tallar la planxa,
i que guanyà el Premi ROSA VERA 1950.

GRAVAT 20

I: RAMON DE CAPMANY amb comentari de JOSEP Me BOIX I SELVA.

II: Encontorns.

III: es veuen dues cases aïllades. La del primer terme té un jardí al davant amb figueres de moro. Hi ha roba estesa i una dona. Els arbres que es veuen no tenen fulles.

IV: aiguafort.

V: pl: 214 x 157 , ps: 210 x 170.

VI: coure niquelat, amb l'aspa de cancel·lació a l'a.s.d.

VII: ~~Gravat~~ "J.M.boix i Selva"

IX: el gravat, l'únic amb el qual col·laborà RAMON DE CAPMANY a LA ROSA VERA, mostra un treball minuciós de línia, de traç curt però molt vibrant, encomanant aquesta vibració a tot el conjunt. És com un joc de direccions, de petites direccions de les branques dels arbres, de la tanca, de les plantes..., que creen una atmosfera viva i dinàmica. Amb aquest gravat es fa palès el domini que RAMON DE CAPMANY tenia envers aquesta tècnica, demostrant un cop més la seva fidelitat a la temàtica paisatgística amb grafismes delicats i traços de gran finura en el detall. El poema que JOSEP Me BOIX I SELVA va escriure en única col·laboració amb CAPMANY per a LA ROSA VERA és un poema de setze versos que es podrien dividir en dues estrofes de vuit i que rimarien 1-2, 3-4, 5-8 i 6-7 respectivament. Amb un llenguatge referencial i poètic, els versos de JOSEP Me BOIX al·ludeixen a la fona del gravat, que estén la roba blanca, i a la seva cabana:

.....
*Si al vent, però, has lliurat les teves queixes,
i, amorosa dels boscos i les feixes,
li confies, cantant, la roba blanca:
com una cleda l'espinesa tanca
t'encercla, l'aixopluc es transfigura
i es torna pagesívola cabana,
i una dolcesa d'ermitana
llum en la teva figura.*

GRAVAT 21

- I: ISMAEL BALANYÀ amb comentari de LLUÍS CARANDELL.
II: Solstici d'estiu.

III: quatre noies dansen al voltant del foc amb les mans enlaire. Dos músics toquen per a elles, l'un toca un instrument de vent semblant a la trompeta i l'altre el tambor. A l'a.s.d. hi ha un cranc, símbol del signe càncer que inaugura l'estiu. Els personatges recorden els d'una dansa caribenya.

IV: vernís tou, aiguafort i tocs de ruleta (8).

V: pl: 171 x 224 , ps: 165 x 220.

VI: coure niquelat i envernissat, arb el senyal de cancel·lació a l'a.s.e.

VII:

Balanyà *Lluís Carandell*

IX: tot i que, com hem esmentat, hi ha la presència d'aiguafort i de ruleta, l'ambient general es respira de vernís tou, un vernís tou on predomina més la taca que no pas la línia i que aconseguix els diversos valors tonals per les diferents cremades en el mordent. ISMAEL BALANYÀ no coneixia JAUME PLA abans de col·laborar a LA ROSA VERA. Fou a través de la pintora i gravadora CARME SERRA com s'hi va introduir, en parlar d'ell a JAUME PLA. Abans de fer aquest gravat havia provat altres assaigs d'una manera autodidacta i rudimentària. Aleshores va començar a donar classes de gravat a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi el pintor ANTONI VILA ARRUFAT, un mestre excepcional, amb el qual es va matricular com a alumne lliure durant els cursos 1949-50 i 1950-51. Coneix doncs la punta seca, l'aiguafort, el vernís tou, la manera negra i l'aiguatinta, però reconeix que amb el vernís tou s'hi identifica molt bé. Després d'aquesta col·laboració a Les Edicions, ISMAEL BALANYÀ va seguir gravant uns anys de manera continuada, però amb el temps, aquesta activitat esdevingué una activitat que tindria lloc en ocasions molt esporàdiques. Ell mateix va escollir LLUÍS CARANDELL per comentar el seu gravat tot mantenint-hi contactes directes. També el tema fou idea seva i no pas de JAUME PLA. Com a gravador, posseeix l'Exemplar de Col·laborador C. LLUÍS CARANDELL va escriure un Sonet per il·lustrar per primera i única vegada un gravat dins LES EDICIONS DE LA ROSA VERA. Ambdós hi van col·laborar només amb aquesta obra. Les quatre estrofes del sonet rimen 1-4, 2-3 els quartets i 1-3-5, 2-4-

6 els tercets. El poema fa referència a la nit, i concretament a la nit del solstici d'estiu, on es reuneixen els amics amb els seus cants i la seva dansa.

Sonet

La nit és un cenacle intím entre les mares
que es clouen a la llum amagant-ne el motiu,
és com uns ulls badats sagnant de viu en viu
que fixen l'invisible amb regards incessants.

Ací ens reunirem, oh amics i els nostres cants
donaran aparença de fons i d'ombra diu
a la foscor tancada del solstici d'estiu,
inga no més frustrada cap el nostre descan.

Allà i en pen, però, el negre inorgànic
és la dreta ferida que ragna eternitat
que somnia l'estela de llum incalculable
i pensa en pedra i ferro la seva veritat,
o plora lentament contra el mur insalvable
una gràvida dansa vers la immensitat.

Lluís Carrandell (9)

GRAVAT 22

I: RAFAEL BENET amb comentari de JORDI BENET.

II: Les postres (10).

III: quatre persones aasegudes a taula mengen les postres.
Una dona porta una safata amb la cafetera i les tasses
pei cafè. La taula està en primer terme parada
amb la fruita.

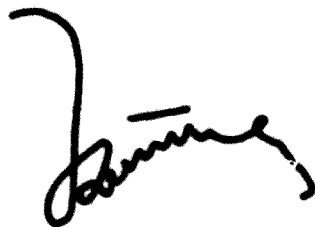
IV: punta seca en bistre.

V: pl: 192 x 164 , ps: 190 x 160.

VI: coure niquelat i envernissat, amb l'aspa de cancel·lació a l'a.s.e.

VII:

R. Benet
50

IX: pel tractament i per la seva factura, aquesta punta seca recorda a la de MOMPOU del Gravat II d'aquesta mateixa Col·lecció (Taller de pintor). El traç és trèmul i poc concret. Les entalles, molt juntes, es creuen sovint entre sí per donar lloc als tons foscos. Però aquesta semblança amb MOMPOU no té pas el mateix origen. Si els gravats de JOSEP MOMPOU segueixen la pauta dels seus dibuixos, RAFAEL BENET obté uns resultats a la planxa originats per la pròpia dificultat de la tècnica. Segons ens explicava JAUME COSCOLLA, aquesta mena d'inseguretat que sembla haver-hi en els gravats de RAFAEL BENET bé motivada per la poca força que les mans d'un home d'edat ja avançada podien fer sobre una planxa de metall dur i resistent. RAFAEL BENET treballava a poc a poc, un xic impotent per dominar l'eina, però tenaç i insistent fins a aconseguir vèncer-la i fer-la anar per on ell volia. L'escrit de JORDI BENET, el seu fill, ens parla dels somnis. Més endavant descriu la taula, els colors i les sensacions, comparant el gravat de RAFAEL BENET amb un tema de BONNARD:

Tot és fet d'equivalències cromàtiques, perfectament harmonitzades, orfes de tons neutres.

La qualitat vellutada de la fruita i les iridescències de la porcellana, piènen, damunt les tovallols blavencs de Bugada, nova realitat, amb punt d'exotisme.

Bonnard s'ha assegut a taula. (11)

La coneixença de JORDI BENET i JAUME PLA sorgí cap els volts del 1942, evidentment a través de l'amistat que JAUME PLA mantenia amb el seu pare.

Jaume Pla havia encarregat un gravat al meu pare i li va fer gràcia que jo — que aleshores feia crítica d'art — hi posés el text.

El text porta el mateix títol que el gravat i és obvi que JORDI BENET coneixia perfectament el tema a l'hora de fer el seu comentari.

GRAVAT 23

- I: RAFAEL BATALLER amb comentari de JOSEP Me GARRUT.
- II: Pont sobre el Sena.
- III: un pont amb quatre arcades travessa un riu, el Sena. El "bateau-mouche" és a la riba i al fons es divisa la "Tour Eiffel".
- IV: aiguatinta a la goma, aquafort i tocs de ruleta (12)
- V: pl: 177 x 232 , ps: 170 x 227.
- VI: coure niquelat i envernissat, amb la marca de cancel·lació a l'a.s.d.

VII: *A. Bataller*

- IX: de fet, el que predomina en aquest gravat -l'únic amb el qual BATALLER va participar en LA ROSA VERA- és l'aiguatinta, feta a la goma amb l'ajut d'un pinzell que deixa veure la seva empremta en les fines ratlles que la componen. En ella s'hi aprecien bàsicament dues cremades d'àcid. RAFAEL BATALLER sabia gravar un xic d'allò que havia après a l'Escola de Belles Arts on VILA ARRUFAT hi donava classes. Amb tot, assegura

que JAUME PLA fou el seu veritable mestre. Aquesta aigüatinta la va treure d'un apunt de París de l'any 1950, majoritàriament inventat. La tècnica li va ensenyar JAUME PLA, però ell va escollir la persona que comentaria el seu gravat, amb la satisfacció i consentiment del director de Les Edicions.

El comentari de JOSEP M^o GARRUT, l'únic amb el qual va col·laborar a LA ROSA VERA, és una descripció de París i més concretament encara del riu Sèna, amb tot allò que l'envolta i hi succeeix. Vegem el propi au-

tògraf que conté aquest EXEMPLAR ÚNIC:

París, ciutat de iòthou, jeta major d'Europa, recollida de tot l'any,
parís també ciutat dels enollits, jeta després de sis jornades i recollida
per a tu i per a tu, que no ets més que un trauscint i no et queda temps
per enollar l'instint i veritable panteix d'aquest nucli d'occident.

París també, el Sena; definició i signe, lluna i Triouf de París. El
Sena!, aquest riu que constitueix l'alena mater de la ciutat i és el
gran interrogant emmudit, que sols ja noi murmuri imperceptible
en solitariis nits de lluna, amb les resonàncies, desota els ponts
i el petit latent d'oues contra les llargues bancanes que hi dormen.

L'espectacle, de les aigües, estant i d'aquests ponts que agermanen
una riba amb l'altra, em oprena una junglera de petits teulats, gri-
sos, de xemeneies verticals, agrupades com tubs d'orgue; ponts im-
mediats reflectint els seus ulls clars i obscurs dins de l'aigua;
navegació pausada, contra corrent, i el riu, avall sempre, impor-
tant-se alguna julla caiguda abans d'hora. Les seves orbes, ca-
mi d'evanorats, sota la lluna estelminada, i els ocells, pàl·lids,
amics del gra de mill, aturats, juganers, saltironant a l'entorn
de la vostra opina.

Si el Sena és un serpent que s'arrossega pel cos de la població,
imaginem, doncs, la vella Cite, llavor primera del primer París,
amb l'alterosa i severa Catedral, estroig de la imatge patrona,
Notre Dame, que hi roman amb un gest inclinat, seguint, amb
la delicadesa d'un cos flexible com la llaça d'una feta, el meandre
fluvial, i trepitjant, en senyal de Triouf, l'encantat serpent ne-
ligue convertit en riu.

Triball, Triball, oh Sena emmudit, verd i cendra i mirall
de les hores que s'exolen més de pressa que tu! Triball: divisa
i llicó, oh riu!, mentre al teu volt les agulles dels temples
arremyalen aquell petit morane de cel blau, promera del teu
esplot i d'aquest néixer i morir de cada dia.

JOSEP Nº GARRUT, a l'hora d'escriure el text, coneixia una prova del gravat que, si bé faltava acabar-lo, ja s'endevinava com seria. El títol Pont sobre el Sena, que només apareix al plec de l'edició i no a l'autògraf, el va posar ell en veure la prova, després dels seus contactes amb el gravador. D'aquesta estampa en posseeix el Nº 23 i l'Exemplar de Col·laborador Nº 2 que li foren entregats com obsequi. Quant a la seva coneixença amb JAUME PLA i de la seva participació en LA ROSA VERA adjuntem la fotocòpia de les seves pròpies paraules tot seguit:

En 1947 vaig fer coneixença amb Víctor Maria d'Imbert i la seva esposa la pintora Anita Solà d'Imbert, quan celebràvem el II Campament Pictòric, a Sant Julià de Vilatorrada. Fou després l'any següent que vaig conèixer a Jaume Pla i a certa distància de l'inici de "La Rosa Vera".

Coneixia abans que l'amig Pla a la seva esposa de a dir, les dues germanes, a través, si no recordo malament, d'algunes classes a la Universitat.

Jaume Pla tenia interès en què hi prenguéss part en la interpretació literària d'alguns gravats i fou el pintor Rafael Bataller, que havíem estudiat junts a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi, avui Facultat, que em proposà per a "il·lustrar" per escrit el seu gravat, un paisatge urbà de París.

GRAVAT 24

I: ANTONI OLLÉ PINELL amb comentari d'OCTAVI SALTOR.

II: L'hort de l'ermita.

III: en primer terme i a l'esquerra, s'alça un arbre despullat de fulles que travessa tota l'estampa. A la dreta, un home i una dona conreen la terra. Al fons hi ha una ermita.

IV: aiguafort i punta seca.

V: pl: 225 x 178 , ps: 220 x 170.

VI: coure niquelat i envernissat, amb l'aspa de cancel·lació a l'a.i.e.

VII: *A. Ori Pinell* .

O. Saltor

IX: en aquest gravat, que fou l'únic que realitzà OLLÉ PINELL per a LA ROSA VERA i el primer sobre metall, l'artista juga i combina talles regulars i paral·leles amb d'altres més curtes i lliures, les quals van configurant les formes més irregulars del paisatge. També fou aquesta la primera i l'última vegada en què l'escriptor OCTAVI SALTOR va escriure un text comentant un gravat per Les Edicions. En aquest cas ho féu

amb un sonet on els dos quartets rimen 1-4, 2-3 i els tercets ho fan 1-2 i el 3 lliure. El poema, dins la rigurositat que suposa la rima, parla de la prada i l'ermita, de la parella que treballa la terra i de la natura:

Vetlles la prada i l'ermita,
tímid de veure't tan alt.

Melangia tardoral
dintre una pans infinita.

Quins animals ara t'habita,
paisatge patèrnic,
fre guarneix el cel melalt
on la prada està escrita?

La facella que s'aferra,
mimosa i dolç, a la terra,
té un pome bates humit.

J'aferrat bates per vida
la natura infuocida
que fa de temple a l'altar.

27-50

(13)

PROVES ADDICIONALS

VOLUM I. TOM 2

A continuació, i seguint la pauta establerta en les proves addicionals del Tom 1, passem a analitzar cadascuna de les proves que conté aquest segon tom i que ajuden en gran mesura a entendre i veure el procés evolutiu de les planxes.

L'estudi minuciós de cada estat ens ha fet descobrir moltes vegades alguna tècnica o tècniques que a la prova definitiva no quedaven gaire clares.

Al mateix temps, la possibilitat d'accedir a aquestes proves d'estat suposa una font de riquesa i de coneixement envers la manera de treballar de cada artista, que difícilment es podria esbrinar veient només la prova definitiva.

A diferència de les proves anteriors, ara tots els fulls de les proves addicionals d'aquest tom (proves d'estat, dibuixos, autògrafs dels comentaris...) porten el segell del Museu estampat al revers, llevat d'un dibuix d'E.C. RICART.

GRAVAT 13. E.C. RICART

1 dibuix
4 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari

P.E.2 del Gravat 13 d'E.C.RICART.

DIBUIX

- III: dibuix invertit del gravat.
IV: llapis.
V: pp: 280 x 158.
VI: pp de croquis.
VII: 13,11.,a.i.d
IX: hi ha un esbós d'un altre dibuix al dors amb uns homes que fan acrobàcies amb uns plats.
Aquest dibuix no porta el segell del Museu.

P.E.1

- IV: burí.
V: ps: 251 x 196.
VII: 13,11.,a.i.d.
VIII: "1er estat",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.i. El burí té molta rebava perquè l'eina no deuria estar prou esmolada i sabem que, ben al contrari de la punta seca, la característica del burí és la netedat en la línia.

P.E.2

- IV: burí i tocs de ruleta.
VII: 13,11.,a.i.d.
VIII: "2on estat",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.i. i r.e., amb línies que indiquen per on es faran els bisells definitius. La ruleta només es troba a les remarques de l'esquerra, però no en el gravat de l'edicció.

P.E.3

- IV: burí i tocs de ruleta.
VII: 13,11.,a.i.d.
VIII: "3er estat",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i. La prova és igual que l'anterior però més neta, es veu millor el traç del burí. Seria doncs una variant del segon estat i no pas un de nou.

P.E.4

- IV: burí i tocs de ruleta.
VII: 13,11.,a.i.d.
IX: s.b., r.e. i r.i. No hi ha l'estat indicat però sabem que és posterior per l'increment de treball a les remarques i en algunes zones del gravat.

Prova de la planxa inutilitzada del Gravat 13 d'E.C.RICART.

Vereadores

Véner com a una dansa tranquil·la, com a un joc
que la tardor vigila;
vassa llur juvenesa, segura, tota el foc
deis nivells alts, i da un alè d'azila.

Quan el marge reposa, tenen als dits encara
aquell ron de les vinyes on el setembre llia;
i pesa dolçament, com un raïm madut,
sobre la terra clara.

Marià Manent

Genè
del 1950.

Autògraf del comentari del Gravat 13 d'E.C. RICART
a cura de MARIÀ MANENT.

Prova de la planxa inutilitzada del Gravat 14 de PERE PRUNA.

P.Pl. INUTILITZADA

IV: burí.

IX: bisellada. Hi ha varies aspes de cancel·lació que travessen tota la planxa.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit a tinta i signat per MARIÀ MANENT a l'a.i.d., datat "Gener / del 1950" a l'a.i.e. Porta per títol Veremadores i està enganxat s/pp edició.

* * * * *

GRAVAT 14. PERE PRUNA

3 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari

P.E.1

IV: aiguafort.

V: ps: 251 x 209.

VII: 14, tinta, a.i.d.

IX: s.b., r.e. i r.d.

P.E.2

IV: aiguafort.

VII: 14, tinta, a.i.d.

IX: s.b., r.e. i r.d. Sabem que és el segon estat dels que es troben a l'exemplar perquè mostra més entalles d'aiguafort, sobretot al fons i als cabells de la noia.

P.E.3

IV: aiguafort i punta seca.

VII: 14, tinta, a.i.d.

IX: s.b., r.e. i r.d. La punta seca es troba a les remarques, les quals han sofert un increment de treball.

P.Pl. INUTILITZADA

IV: aiguafort.

IX: bisellada, aspa de cap a cap de la planxa.

Èxtasi de l'existent
en Trobar-se creador de la pròpia essència

Caror de ma caror i os de meus os, eixida
de mi mateix, et porto dintre meu,
ànima del meu cor, ieu de ma vida,
lliri del que hi ha en mi d'ombra de Déu.
De sempre enllà i ençà que et sospirava,
i en claror fluorescent de sobte em llueu-
ta meditat gentit de vena blava,
amor, com fent-te'm jo i jo fent-me tu!

Sebastià Sánchez Juan

1950

Autògraf del comentari del Gravat 14 de PERE PRUNA
a cura de SEBASTIÀ SÁNCHEZ JUAN.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit a tinta, signat per SEBASTIÀ SÁNCHEZ JUAN al peu i datat "1950", també al peu. Es titula Éxtasi de l'existent en trobar-se creador de la pròpia essència. El foli està enganxat s/pp edició.

• • • • •

GRAVAT 15. JOSEP Me MALLOL SUAZO

1 dibuix
4 proves d'estat
1 prova en estat definitiu
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari

DIBUIX

III: dibuix invertit del gravat.
IV: carbonet.
V: pp: 339 x 245.
VI: pp de dibuix.
VII: 15,11.,a.i.d.

P.E.1

IV: punta seca.
V: ps: 249 x 209.
VII: 15,11.,a.i.d.
VIII:"1/1",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.d. Només hi ha el perfil remarcats mentre que el cap ja té gairebé totes les entalles de la definitiva.

P.E.2

IV: punta seca i algun toc de ruleta.
VII: 15,11.,a.i.d.
VIII:"1er estat",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.d. Augment de remarques i del treball de fons.

P.E.3

IV: punta seca i tocs de ruleta.
VII: 15,11.,a.i.d.
VIII:"1/1",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.d. Té molt més treball al fons, les mans acabades i el pit dret marcat.

DIBUIX. Estudi per al Gravat 15 de JOSEP M^o MALLOL SUAZO

Prova de la planxa inutilitzada del Gravat 15 de
JOSEP Mª MALLOL SUAZO.

El somni d'Adam.

Consciència immòbil, llac ja cent!
a penes hi t'adones
del somni que desfa les vees ones,
clarament la terra calma transparent.

I, poc a poc, el plonc pren forma d'ova,
carn i sang que batega amb el teu pols.
Dels llencols de la nit tot una es llena
amb un gest agra-dolç,
i és terra, encara; però ja no és terra.

Relatg

- 23-III-50 -

P.E.4

IV: punta seca i tocs de ruleta.

VII: 15,11.,a.i.d.

VIII: "1-1",11.,a.i.e.

IX: s.b., r.d. Es diferencia de l'anterior per tenir més entalles de punta seca entre les dues mans, a la peça de roba que li embolcalla la cintura. Fil.G.

P.EN ESTAT DEFINITIU

IV: punta seca i tocs de ruleta, en sanguina.

VII: 15,11.,a.i.d.

IX: bisellada, fil.G.

P.PL. INUTILITZADA

IV: punta seca i tocs de ruleta.

IX: aspa de cap a cap de la planxa.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit a tinta, signat per ROSSEND LLATES i datat "23-III-50", a l'a.i.d. Titulat El somni d'Adam, està enganxat s/pp edició.

.

GRAVAT 16. JOSEP HURTUNA

1 dibuix

4 proves d'estat

1 prova de la planxa inutilitzada

autògraf del comentari

DIBUIX

III: dibuix invertit del gravat.

IV: tinta xinesa.

V: pp: 342 x 246.

VI: pp de dibuix.

VII: 16,11.,a.i.d.

P.E.1

IV: aiguafort.

V: ps: 257 x 192.

VII: 16,11.,a.i.d.

Hurtuna

DIBUIX. Estudi per al Gravat 16 de JOSEP HURTUNA.

P.E.3 del Gravat 16 de JOSEP HURTUNA.

Prova de la planxa inutilitzada del Gravat 16 de JOSEP HURTUNA.

VIII: "1r estat", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i., fil.G.

P.E.2

IV: aiguafort i tocs de llapis.
VII: 16, ll., a.i.d.
VIII: "1/1", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i., fil.G. El gravat està en la mateixa fase de treball que l'anterior, però té uns tocs de llapis per a indicar una nova cremada d'aiguafort i de sofre en algunes zones.

P.E.3

IV: aiguafort i sofre.
VII: 16, ll., a.i.d.
VIII: "1/1", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i., fil.G. La zona senyalada amb llapis a la P.E.2, ara s'ha convertit en sofre.

P.E.4

IV: aiguafort i sofre.
VII: 16, ll., a.i.d.
IX: s.b., r.e. i r.i. No hi ha l'estat indicat però és una prova en la mateixa fase de treball que l'anterior i que correspon ja a la definitiva però amb les remarques.

P.PL. INUTILITZADA

IV: aiguafort i sofre.
IX: bisellada, plena d'aspes de cancel·lació que formen una retícula de rombes per tota la planxa.

AUTÒGRAF COMENTARI

Un full escrit a tinta per les dues planes, signat i datat "maig del 1950" per JOAN SANTAMARIA a l'a.i.d.

* * * * *

GRAVAT 17. FRANCESC D'A. GALÍ

1 dibuix
3 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada

DIBUIX. Estudi per al Gravat 17 de FRANCESC D'A.GALÍ.

DIBUIX

- III: dibuix invertit del gravat.
IV: llapis.
V: pp: 303 x 245.
VI: pp de dibuix s/pp edició on hi ha imprès el colofó de la Col·lecció (Volum I). (14)
VII: 17, ll., a.i.d.

P.E.1

- IV: aiguafort, tocs de punta seca i ruleta, en bistre.
V: ps: 329 x 246, tirat a planxa perduda per l'esquerra.
VII: 17, ll., a.i.d.
VIII: "1/1-2on", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.i. (cap d'home) No sabem si hi devia haver un primer estat anterior a aquest, doncs no és usual començar la numeració pel segon estat. De tota manera, sigui com sigui, a l'exemplar del M.A.M. sabem que no hi era i per això nosaltres el fem constar com a P.E.1. La punta seca només es troba a la banya del minotaure i n'hi ha molt poca. La ruleta és a les marques.

P.E.2

- IV: aiguafort, punta seca i ruleta, en bistre.
VII: 17, ll., a.i.d.
VIII: "1/1-3er", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.i. L'aiguafort és el mateix, només ha augmentat la ruleta i la punta seca a la part dels caps.

P.E.3

- IV: aiguafort, punta seca i ruleta, en bistre.
VII: 17, ll., a.i.d.
VIII: "1/1-4rt", ll., a.i.e.
IX: s.b., r.i. Hi ha més treball de ruleta al perfil del minotaure i d'aquesta manera ja esdevé com la definitiva.

P.PL. INUTILITZADA

- IV: aiguafort, punta seca i ruleta.
IX: bisellada només per l'esquerra i per la part de baix. Aspa de cap a cap de la planxa.

* * * * *

GRAVAT 18. OLEGUER JUNYENT

1 dibuix
1 prova d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada

DIBUIX

III: dibuix del gravat.
IV: llapis.
V: pp: 341 x 250.
VI: pp de dibuix.
VII: 18,11.,e.i.d.

P.E.1

En aquest full hi ha estampats dos gravats. A la part superior hi ha un estat de l'estampa de la Col·lecció 1, a la part inferior, una noia asseguda d'esquena en una poltrona i que es toca l'orella amb la mà.

(Gravat superior: Mallorquina)

IV: aiguafort en bistre.
IX: bisellada i ja com la definitiva.

(Gravat inferior)

IV: punta seca en bistre.
V: ps: 120 x 159.
VII: 18,11.,a.s.d., dins la pisada de la planxa.
IX: s.b. Aquest gravat no apareix a la Col·lecció.

P.PL.INUTILITZADA

IV: aiguafort.
IX: aspa de cancel·lació a l'a.s.d.

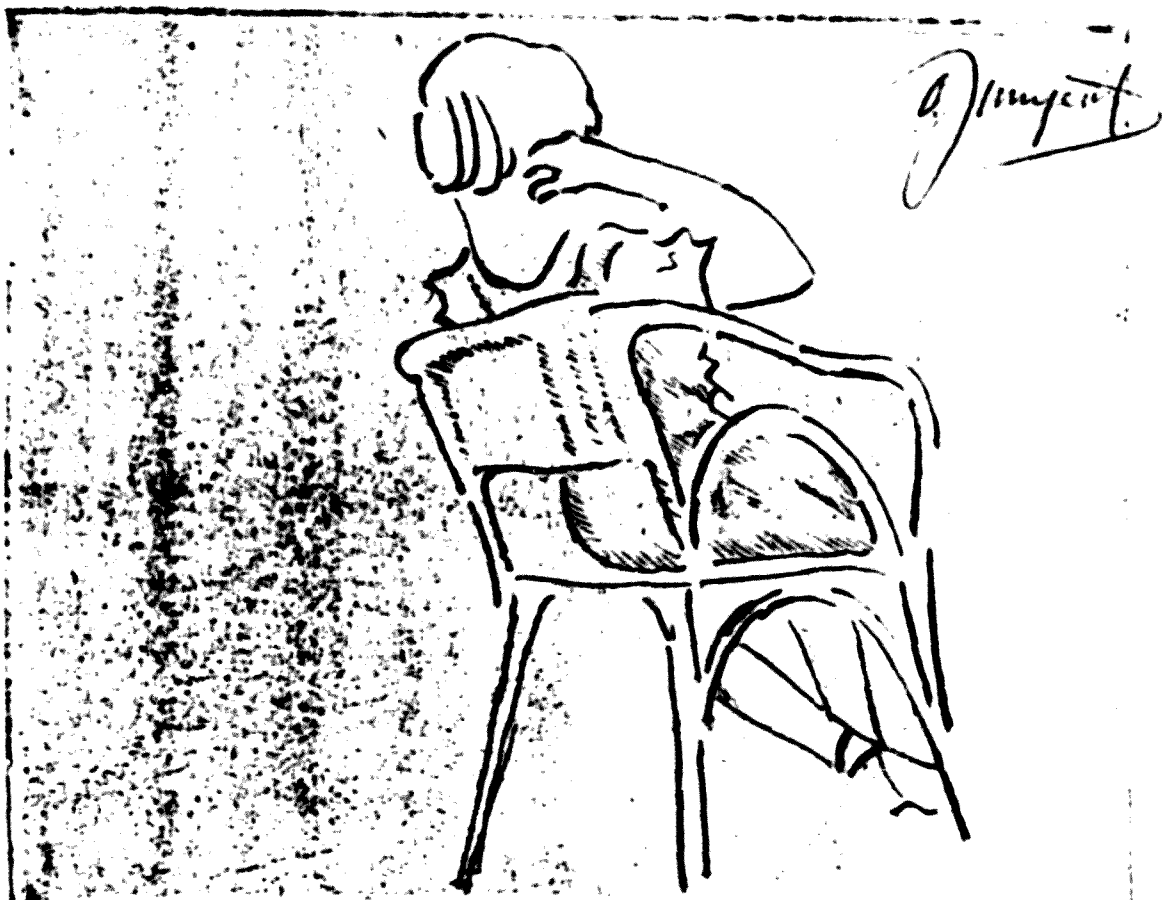
.

GRAVAT 19. CARME SERRA

2 dibuixos
3 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari (15)

P.E.1 del Gravat 18 d'OLEGUER JUNYENT.
Planxa estampada a la part superior i que correspon a l'aiguafort
que després es publicà a la COLLECCIÓ DE GRAVATS CONTEMPORANIS.

P.E.1 del Gravat 18 d'OLEGUER JUNYENT.
Planxa estampada a la part inferior i que
correspon a la punta seca (ps: 120 x 159).

DIBUIX 1. Estudi per al Gravat 19 de CARME SERRA.

DIBUIX 1

- III: esbós invertit del gravat.
- IV: tinta xinesa.
- V: pp: 243 x 241.
- VI: pp de croquis s/pp edició.
- VII: "C.Serra 50", ll.,a.i.d.
- IX: només hi ha dues persones a taula.

DIBUIX 2

- III: dibuix invertit del gravat.
- IV: tinta xinesa i llapis.
- V: pp: 244 x 185.
- VI: pp de croquis s/pp edició.
- VII: 19,ll.,a.i.d.
- IX: ja hi ha les tres persones que sortiran al gravat.

P.E.1

- IV: aquafort.
- V: ps: 298 x 246.
- VI: pp de gravat d'un color crema.
- VIII: "1er estat",ll.,a.i.e.
- IX: s.b., r.e. i r.i.(una noia asseguda en una poltrona, el cap de la mateixa noia en una altra posició i una figura que anirà desapareixent mica a mica)

P.E.2

- IV: aquafort.
- VII: 19,ll.,a.i.d.
- VIII: "2on estat",ll.,a.i.e.
- IX: s.b., r.e. i r.i. Mentre que a la prova anterior només s'havia fet una cremada d'àcid per a gravar els perfils, ara ja hi ha gran quantitat de talles i contratalles arreu.

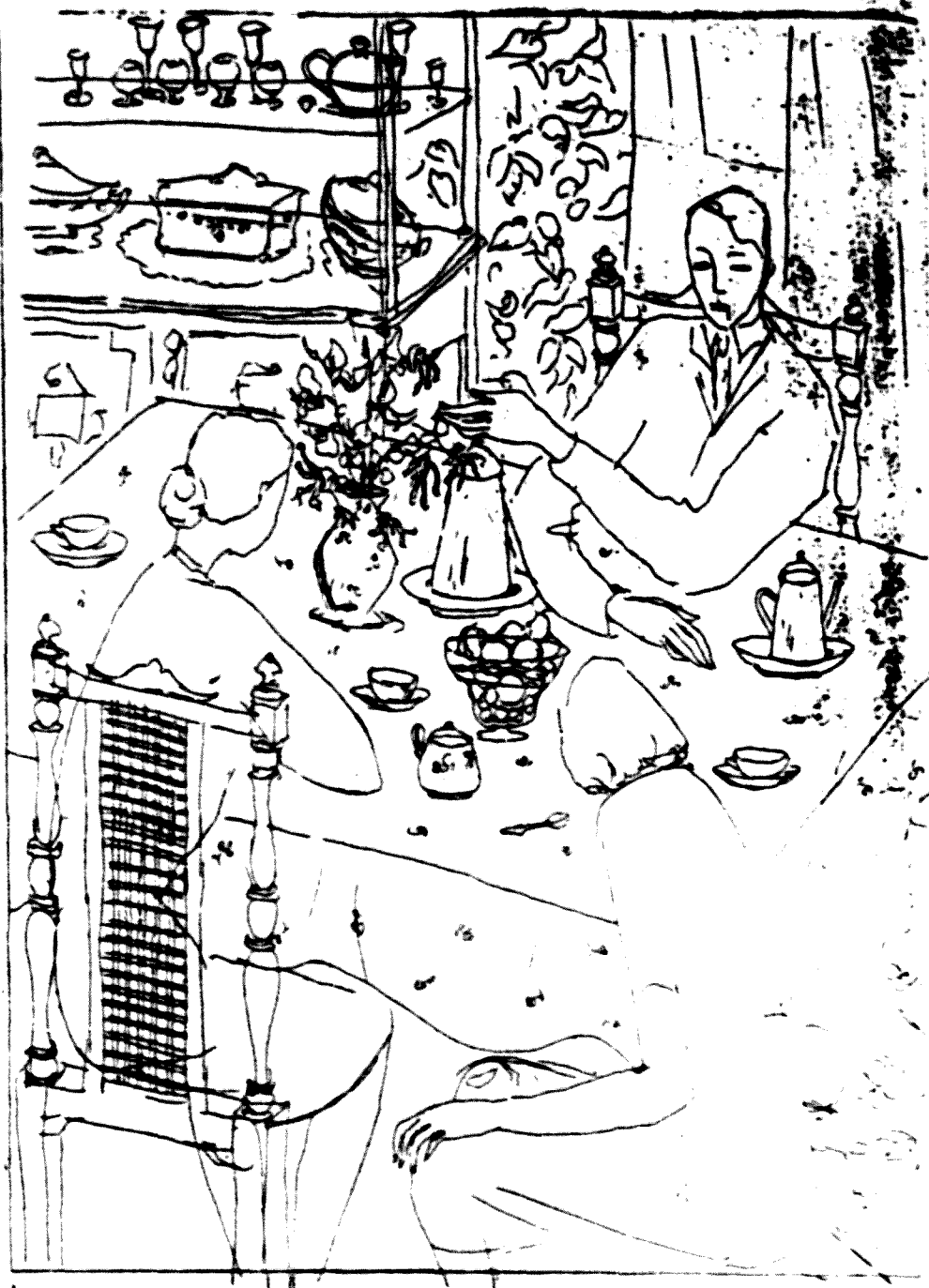
P.E.3

- IV: aquafort en bistre.
- VII: 19,ll.,a.i.d.
- IX: nova descoberta del vernís per a fer més treball i noves remarques (nu ajagut d'esquena). El treball és com a la definitiva però amb les remarques.(16)

P.PL.INUTILITZADA

- IV: aquafort.
- IX: bisellada, aspa de cancel·lació a l'a.s.e.

.....

13 estat

GRAVAT 20. RAMON DE CAPMANY

1 dibuix
2 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada

DIBUIX

III: dibuix invertit del gravat.
IV: tinta xinesa i aiguada.
V: pp: 340 x 250.
VI: pp edició.
VII: 20, tinta, a.s.e.

P.E.1

IV: aquafort en bistre.
V: ps: 250 x 193.
VII: 20, ll., a.i.d. , "Capmany", a.s.d., a la planxa.
1950
VIII: "Primer estat", ll., a.i.d.
IX: bisellada però amb r.e. i r.i. (una dona que renta en un safareig amb un nen)

P.E.2

IV: aquafort en bistre.
VII: "2-Capmany", ll., a.i.d.
IX: bisellada però amb r.e. i r.i. La firma que hi havia a la planxa ara està brunyida. Increment d'entalles al gravat que el configuren com el definitiu, però encara no estan tallades les remarques que també han augmentat en relació a la P.E.1

P.PL.INUTILITZADA

IV: aquafort.
IX: bisells més ben fets, s.r., aspes de cancel·lació a l'a.s.e. i a l'a.i.d.

* * * * *

GRAVAT 21. ISMAEL BALANYÀ

1 dibuix
3 proves d'estat
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari (17)

Capmany

DIBUIX. Estudi per al Grevat 20 de RAMON DE CAPMANY.

P.E.2 del Gravat 20 de RAMON DE CAPMANY.

2-6-7

DIBUIX

- III: dibuix invertit del gravat.
- IV: aiguada i gouache.
- V: pp: 214 x 260.
- VI: cartolina s/pp edició.
- VII: 21, tinta, a.i.d.

P.E.1

- IV: vernís tou, aiguafort i tocs de ruleta, en bistre.
- V: tirat a planxa perduda menys per la dreta.
- VII: 21, ll., a.i.d., dins la pisada de la planxa.
- VIII: "1/1", ll., al peu, dins la pisada de la planxa.
- IX: s.b., r.i. (dona amb un gall). En aquesta prova és on s'aprecia millor la ruleta.

P.E.2

- IV: vernís tou, aiguafort, ruleta i punta seca, en bistre
- V: tirat a planxa perduda menys per la dreta.
- VII: 21, ll., al peu, dins la pisada.
- VIII: "1/1", ll., al peu, dins la pisada.
- IX: s.b., r.e., r.d. i r.i. El treball del gravat és bàsicament el mateix que a la prova anterior, varien -però- les remarques on apareixen més elements fets a la punta seca (cap de dona, cap d'ase, noi que toca la guitarra...)

P.E.3

- IV: vernís tou, aiguafort, ruleta i punta seca.
- V: tirat a planxa perduda menys per la dreta.
- VII: 21, ll., al peu, dins la pisada.
- IX: s.b., r.e., r.d. i r.i. No porta l'estat indicat, però per l'estudi de les remarques podem apreciar com aquesta prova és posterior a les altres. Quant a treball del gravat en sí, les tres proves, exceptuant les remarques, ja són com la definitiva.

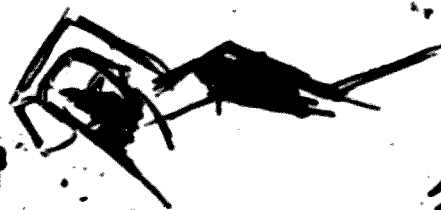
P.PL. INUTILITZADA

- IV: vernís tou, aiguafort i ruleta, en bistre.
- IX: bisellada, aspa a l'a.s.d. Ha desaparegut la punta seca perquè ja no hi ha remarques.

• • • • •

DIBUIX. Estudi per al Gravat 21 d'ISMAEL BALANYÀ.

P.E.3 del Gravat 21 d'ISMAEL BALANYÀ.

GRAVAT 22. RAFAEL BENET

1 dibuix
5 proves d'estat
1 prova en estat definitiu
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari

DIBUIX

III: dibuix del gravat.
IV: llapis.
V: pp: 200 x 161.
VI: vegetal s/pp edició.
VII: 22,11.,a.i.d.

P.E.1

IV: punta seca i aquafort, en bistre.
V: ps: 255 x 200.
VII: 22,11., a.i.d.
VIII: "1/2-1er", 11.,a.i.e.
IX: s.b., r.i. L'aquafort correspon al cap d'una noia de les remarques, la qual està en la mateixa posició com la que menja a taula.

P.E.2

IV: punta seca i aquafort, en bistre.
VII: 22,11.,a.i.d.
VIII: "1/1-2n", 11.,a.i.e.
IX: s.b., r.i. Hi ha nou treball de punta seca per tot el gravat.

P.E.3

IV: punta seca i aquafort, en bistre.
VII: 22,11.,a.i.d.
VIII: "1/1-3er", 11.,a.i.e.
IX: s.b., r.i. Tant en aquesta prova com en la següent, l'increment de talles de punta seca es detecta en zones molt petites i puntuals. L'anotació "1/1" és feta amb diferent llapis que "3er" i que la firma.

P.E.4

IV: punta seca i aquafort, en bistre.
VII: 22,11.,a.i.d.
VIII: "1/1-4rt", 11.,a.i.e.

IX: s.b., r.i. Increment d'entalles de punta seca. L'anotació "1/1" és feta amb diferent llapis que "4rt" i que la firma.

P.E.5

IV: punta seca i aiguafort, en bistre.

VII: "R.Benet,50", ll.,a.i.d.

IX: s.b., r.i. i r.d., fil.G. Hi ha noves remarques a la dreta (dues cares de noia i fruites).

P.EN ESTAT DEFINITIU

IV: punta seca

V: pp: 191 x 164.

VI: pp de gravat de color crema s/pp edició.

VII: "R.Benet.50",ll.,a.i.d.,sobre el full de l'edició.

IX: bisellada i tallada prop dels bisells. La punta seca és com la de la prova anterior, però ja no hi apareix l'aiguafort perquè s'han tallat les remarques.

P.PL.INUTILITZADA

IV: punta seca.

IX: aspa a l'a.s.d.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit i signat per JORDI BENET a l'a.i.d. Es titula Els postres i està enganxat s/pp edició amb fil.G.

.

GRAVAT 23. RAFAEL BATALLER

1 dibuix

3 proves d'estat

1 prova en estat definitiu

1 prova de la planxa inutilitzada

autògraf del comentari

DIBUIX

III: dibuix del gravat.

IV: tinta xinesa.

V: pp: 248 x 340.

VI: edició amb fil.G.

VII: 23, tinta xinesa, a.i.d.

P.E.3 del Gravat 23 de RAFAEL BATALLER.

P.E.1

- IV: aiguatinta a la goma en bistre.
V: ps: 198 x 253.
VII: 23,11.,a.i.d.
VIII:"1er estat 1/1",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.d. i r.i. El número "1er" es veu afegit.

P.E.2

- IV: aiguatinta a la goma, tocs d'aiguafort i ruleta, en bistre.
VII: 23,11.,a.i.d.
VIII:"2on estat 1/1",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.d. i r.i., "2on" afegit després.

P.E.3

- IV: aiguatinta a la goma, tocs de ruleta i d'aiguafort, en bistre.
VII: 23,11.,a.i.d.
IX: s.b., r.d. i r.i. Malgrat no hi ha l'estat indicat, podem apreciar noves entalles d'aiguafort als arbres, sota el pont, a la coberta del vaixell i a les remarques que ens palesen un estat posterior.

P.EN ESTAT DEFINITIU

- IV: aiguatinta a la goma i tocs de ruleta i d'aiguafort.
V: pp: 175 x 230.
VI: pp de gravat de color crema s/pp edició.
VII: 23,11.,a.i.d., sobre el full de l'edició.
IX: bisellada i tallada ran dels bisells. És un estat igual que l'anterior però sense les remarques, tal com serà la definitiva.

P.PL. INUTILITZADA

- IV: aiguatinta a la goma, aiguafort i tocs de ruleta.
IX: aspa de cancel·lació a l'a.s.e.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit a tinta i signat a l'a.i.d. per JOSEP Mª GARRUT.
(Vegi's la fotocòpia al punt IX del Gravat 23).

.

Antoni Pinell

DIBUIX. Estudi per al Gravat 24 d'ANTONI OLLÉ PINELL.

GRAVAT 24. ANTONI OLLÉ PINELL

2 dibuixos
4 proves d'estat
1 prova en estat definitiu
1 prova de la planxa inutilitzada
autògraf del comentari

DIBUIX 1

III: dibuix invertit del gravat.
IV: tinta xinesa.
V: pp: 231 x 177.
VI: pp tipus Canson s/pp edició.
VII: 24,11.,a.i.d.

DIBUIX 2

III: esbós invertit del gravat, molt esquemàtic.
IV: llapis.
V: pp: 234 x 175.
VI: vegetal s/pp edició.
VII: 24,11.,a.i.d.

P.E.1

IV: aiguafort i punta seca, en bistre.
V: ps: 246 x 198.
VII: 24,11.,a.i.d.
VIII: "1er estat",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i.(dona i cavall).

P.E.2

IV: aiguafort i punta seca, en bistre i tocs de llapis.
VII: 24,11.,a.i.d.
VIII: "prova d'estudi",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i. El gravat té noves entalles i els tocs de llapis donen idea del treball que s'afegirà. A les remarques hi ha també més treball (apareix una flor que a l'anterior no hi era),la qual cosa demostra que aquest estat és posterior.

P.E.3

IV: aiguafort i punta seca, en bistre.
VII: 24,11.,a.i.d.
VIII: "2on estat 3/3",11.,a.i.e.
IX: s.b., r.e. i r.i. El treball que indicava el llapis enguany ja està gravat.

P.E.4 del Gravat 24 d'ANTONI OLLÉ PINELL.

P.E.4

IV: aiguafort i punta seca, en bistre.

VII: 24,11.,a.i.d.

VIII:"3er estat / prova única", 11.,a.i.e.

IX: s.b., r.e. i r.i. El treball de l'estampa és bàsicament igual que a la prova anterior. Hi ha, però, entalles afegides a les remarques de l'esquerra (tors masculí).

P.EN ESTAT DEFINITIU

IV: aiguafort i punta seca, en bistre.

V: pp: 278 x 209.

VI: fil antic verjurat, amb fil.D J O, enganxat s/pp edició

VII: 24,11.,a.i.d.

VIII:"prova d'artista",11.,a.i.e.

IX: bisellada. L'estampa està molt picada i ja és com la definitiva.

P.PL.INUTILITZADA

IV: aiguafort i punta seca en bistre.

IX: aspa de cancel·lació a l'a.i.d. L'estampa està molt picada.

AUTÒGRAF COMENTARI

Escrit a tinta i signat per OCTAVI SALTOR a l'a.i.d. i datat "XI-50" a l'a.i.e. La quartilla està enganxada s/pp edició (vegi's la fotocòpia al punt IX del Gravat 24).

.